

‘Geen mens is intelligent genoeg om zijn eigen domheid te begrijpen’

met emmers water, tot iemand ontdekt dat het de zon is die dwars door een wolk dansende muggen (de ‘rook’) schijnt. Matthijs van Boxsel: ‘Die meer-voudige toeschrijving laat goed zien dat het om volksverhalen gaat, aanpassingen van legendes die overal ter wereld worden verteld – en aan een plaats worden gekoppeld. Een deel van die verhalen lijkt sterk op mythologische vertellingen over de goden. Alleen, de goden komen ermee weg, de mensen worden erom uitgelachen. Dokkumers werden bijvoorbeeld ook wel “lichtvangers” genoemd. Ze wilden namelijk de zon vangen om het duistere stadhuis te verlichten. Sukkels! Maar in oude samenlevingen geloofde men dat de plaatselijke zonnegod de zon ’s nachts mee naar binnen nam en dat vond men dan weer helemaal niet raar.’

In Nederland zijn vooral Bakel, Dokkum en Kampen de klos waar het gaat om dit soort blijken van alles overstijgende domheid. Kampen heeft zich als domoord op de kaart gezet met zijn Kamper ‘uien’ – inmiddels de algemene omschrijving van verhalen waarin de domheid en hoogmoed van de bewoners belachelijk worden gemaakt. En over bijna elke gemeente bestaat wel zo’n verhaal. ‘Amsterdammers stonden te boek als paardschieters, omdat ze een dolend paard aanzagen voor de Spaanse vijand en het doodschoten. Ook dit is een ‘ui’ met vele varianten, want Rotterdammers werden kielschieters genoemd omdat ze een scheepskiel verwarden met een haai.’ De verre voorvaders van de schrijver werden windmakers genoemd: ‘Te Oirschot schelden ze die van Boxtel uit voor Boxtelse windmakers, want van Boxtel komt de noordewind vandaan’, staat op verhalenbank.nl. *De topografie* staat vol met dit soort overgeleverde

verhalen over domheid. De domheid van anderen dan. Matthijs van Boxsel: ‘Want geen mens is intelligent genoeg om zijn eigen domheid te begrijpen.’

De topografie van de Domheid verschijnt op 6 april bij Querido, € 27,99.